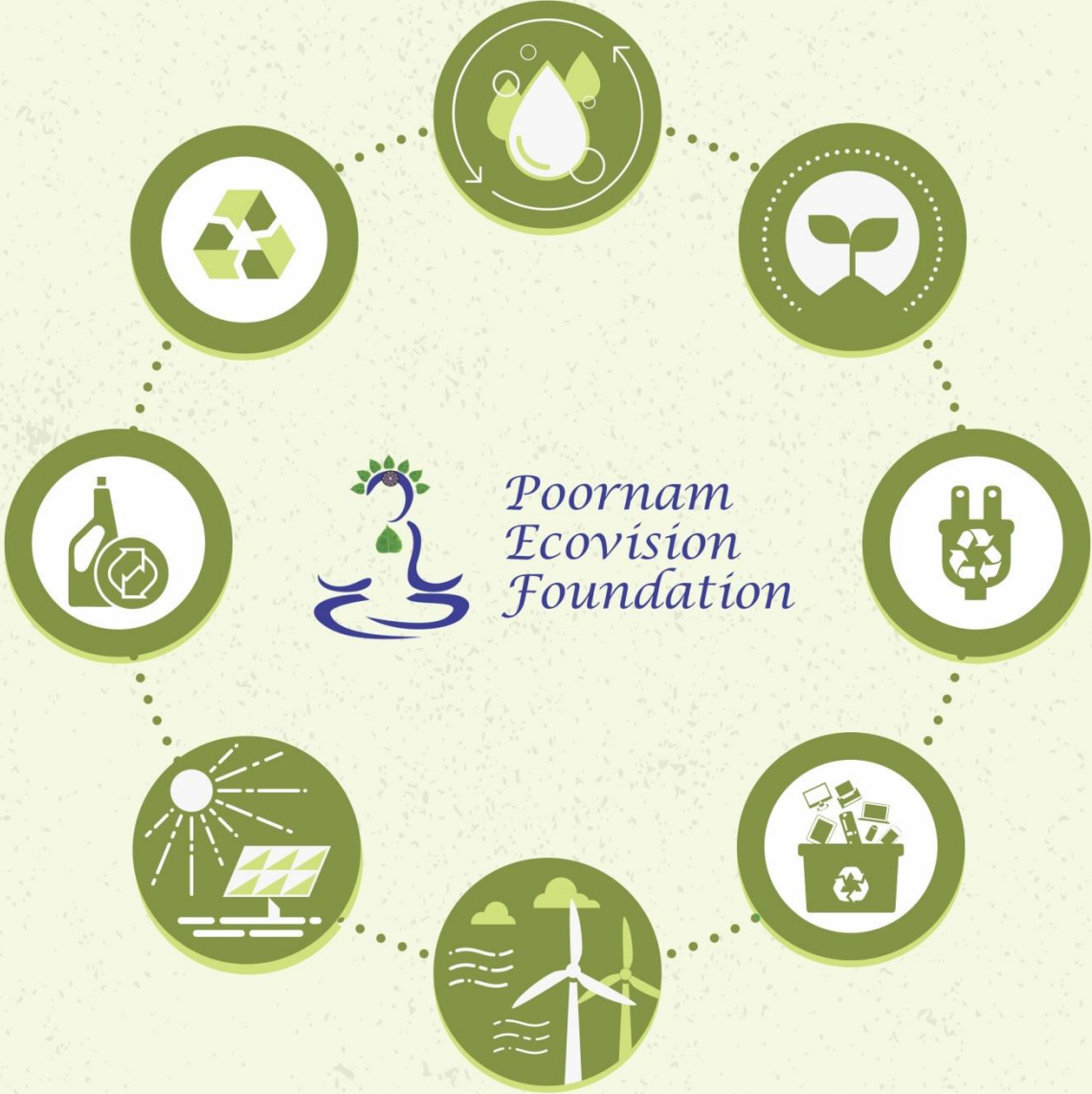
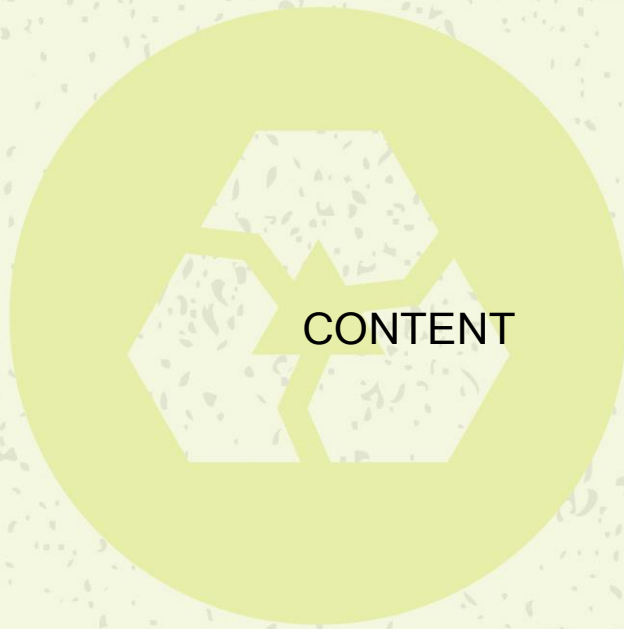

पूर्णमिदं

*Poornam
Ecovision
Foundation*

**Volume 1 Issue 2
March - April 2019**

संपादकीय	3
लोकसहभागातून जैवविविधता संरक्षण व ग्रामविकास	4
Annual Summary	6
Solid Waste Management Project	8
March April 2019 Review	9

संपादकीय

जागतिक वन दिन आणि जागतिक वसुंधरा दिना निमित्ताने 'पूर्णमिदं' चा हा विशेष अंक आपल्याला देताना खूप आनंद होत आहे. दर दोन महिन्यांनी प्रसिद्ध होणाऱ्या या माहितीपत्रकात, 'पूर्णम' च्या उपक्रमाबरोबरच काही विशेष विषयावरील लेख आपल्या वाचनात येतील. या अंकात, डॉ. राहूल मुंगीकर, यांचा वने आणि पर्यावरण या विषयी लेखांक १ प्रसिद्ध करत आहेत.

'पूर्णम'च्या उपक्रमासोबत, शाश्वत विकास या विषयीच्या अनेक विषयांची आपल्याला ओळख व्हावी, आपल्याला या विषयात 'पूर्णम' सोबत सहभाग घेता यावा, हा यामागील मुख्यउद्देश आहे.

२०१२ पासून 'पूर्णम' पर्यावरण संवर्धन, कचरा व्यवस्थापन याविषयात कार्य करत आहे. 'ई-कचरा व प्लास्टिक संकलन व्यवस्था', जुने कपडे संकलन व त्याचा पुनर्वापर त्याचबरोबर, sanitary नापकीन विल्हेवाट प्रकल्प या बरोबरच शून्य कचरा वसाहत यामध्ये सुद्धा 'पूर्णम' लोकसहभागातून काम करत आहे.

विकेंद्रीकृत पद्धतीने कचरा व्यवस्थापन प्रकल्प अधिक प्रभावी आणि यशस्वी होऊ शकतात यावर पूर्णम चा भर आहे आणि असे प्रकल्प आम्ही करतो आहोत. अर्थात यासाठी, जास्तीतजास्त स्वयंसेवकांची आवश्यकता आहे. 'पूर्णम'ने यासाठी सोसायटी स्तरावर स्वयंसेवक प्रशिक्षण आणि याच्याद्वारे प्रकल्प उभारणी असा कार्यक्रम हाती घेतला आहे. आपणही

आपला सहभाग यामध्ये नोंदवावा जेणेकरून आपल्या एकत्रित प्रयत्नांना यश नक्की मिळेल आणि समाजाकरिता पथदर्शी प्रकल्प अधिकाधिक संख्येने उभे राहतील.

चला तर मग... आपणही आपल्या सोसायटीमध्ये 'पूर्णम' चे प्रकल्प सुरु करण्याकरता पुढे होऊयात....यापुढील काळात, जास्तीतजास्त सुजाण नागरिक या प्रकल्पाना जोडले जातील आणि प्रकल्प यशस्वी होण्यास आपला हातभार लावतील हे मात्र नक्की.

गेली सात वर्षे आपण सर्वांनी दिलेले प्रेम आणि सहभाग, यापुढेही असेच राहिल याची खात्री आम्हाला आहेच; त्याबरोबरच, या प्रकल्पांबाबतच्या आपल्या सूचना नक्की सुचवा म्हणजे ते अधिकाधिक लोकांपर्यंत प्रभावीपणे पोहोचू शकतील.

या सर्व उपक्रमाकरिता मोठ्या प्रमाणावर निधीचीही आवश्यकता असते. नुकतेच, 'पूर्णम'ला भारत सरकारच्या आयकर विभागातर्फे ८० जी चे प्रमाणपत्र प्राप्त झाले आहे. त्यामुळेच आपल्या माध्यमातून अनेक हितचिंतकांची आर्थिक मदत अनेक प्रकल्पांना होईल अशी पूर्णमच्या व्यवस्थापनाला खात्री वाटते.

डॉ. राजेश मणेरीकर,

मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

पूर्णम इकोव्हिजन फाउंडेशन

लोकसहभागातून जैवविविधता संरक्षण व ग्रामविकास

जैवविविधता संरक्षण व संवर्धन हि आज काळाची गरज बनली आहे. आजच्या या वेगवान युगात सतत नवनवीन शोध लागत आहेत, ज्यामुळे आपल्या जीवनविकासाचे सत्र सातत्याने उंचावत आहे. गेल्या २ ते ३ वर्षांमध्ये ग्रामीण भागातील लोकांचे विकासाचे स्वरूप बदलल्याने त्यांचे शासनावरचे अवलंबित्व वाढतच आहे. या बदलाचा अनिष्ट परिणाम हा ग्रामीण जीवन व तेथील भौगोलिक परिस्थितीवर होत आहे. विकासाच्या प्रत्येक पायरीवर आपल्याला त्याची मोठी किंमत मोजावी लागत आहे. अनेकांना आपण काय स्वरूपात व किती मोठी किंमत मोजत आहोत याची अजूनही कल्पना नाही. विकास होत असताना जैवविविधतेचा मोठ्या प्रमाणात नाश झाल्याचे दिसत आहे. नैसर्गिक साधन संपत्तीचा अनिर्बंध वापर गावातील शेती व नैसर्गिक स्रोतातून उपलब्ध होणारे पाणी यावर परिणाम करत असतो. पर्यायाने गावाचे एकूण उत्पन्न व विकास यांच्यावर परिणाम होतो. यामुळे जैवविविधतेचे संरक्षण व संवर्धन करणे गरजेचे आहे. खरेतर लोकसहभागातून हे संरक्षण व संवर्धन करण्याचा

प्रयत्न आज पर्यंत अनेक सरकारी विभागांमार्फत, अशासकीय स्वयंसेवी संस्थांच्या माध्यमातून तसेच काही प्रमाणात प्रगत मोठमोठ्या औद्योगिक क्षेत्रातील कंपन्यांद्वारे करण्यात आला आहे. यातून मिळालेले यश वेगवेगळ्या स्तरावरील असले तरी, या प्रयोगाने एक निश्चित सिद्ध झाले आहे कि, लोकसहभागाशिवाय जैवविविधता जोपासली जाऊ शकत नाही. ती जोपासण्याकरिता जैवविविधता व ग्रामविकास यांचे नाते सर्वांनी समजून घेणे गरजेचे आहे.

गेल्या अनेक वर्षांमध्ये गावच्या माळरानांकडे आपल्या सर्वांचेच दुर्लक्ष झालेले दिसते. सरकारी विभागांमध्ये तर या माळरानांची नोंद हि पडीक जमीन किंवा पोटखराब्याची जमीन म्हणून केलेली आहे. यामुळेच जेव्हा सरकारला कोणत्याही प्रकल्पासाठी जमीन घ्यायची असते तेव्हा प्रथमतः या जमिनीचा विचार केला जातो. याचे महत्वाचे कारण म्हणजे सर्वसामान्य लोकांचा असा समज करून देण्यात आला आहे कि या जमिनीचा गावाच्या उत्पन्न वाढीकरिता शून्य वापर आहे.

परंतु वास्तविकता फारच वेगळी आहे. हीच बाब आपण समजून घेण्याचा प्रयत्न करूया.

पाणी जमिनीत मुरण्याशी जंगलाचा संबंध आहे हे आपण सर्वच जाणतो. परंतु पाणी मुरण्याकरिता फक्त जंगलच पाहिजे हे मात्र अनिवार्य नाही. पूर्वी माळराने हि गवताने भरलेली होती. एवढेच काय तर आज जे अनेक उघडे बोडके डोंगर आपल्याला दिसत आहेत त्या डोंगरांच्या तीव्र उतारावर देखील गवताचे प्रमाण उत्तम होते. मात्र गेल्या २०-३० वर्षांच्या काळात या गवताळ प्रदेशातील परिसंस्थेत मोठा फरक आढळून आला आहे. अनेक ठिकाणी गवताना आगी लावण्याचे प्रमाण लक्षणीय आहे. अनिर्बंध चराईमुळे अनेक गायराने हिरे विकसितच

होत नाहीत व कालांतराने उजाड होत जातात. ह्याशिवाय बेकायदेशीर होणारे उत्खननहि तेवढेच जबाबदार आहे. खरेतर गवताळ प्रदेशांमुळे जमिनीत पाणी मुरवण्याचे प्रमाण हे कैक पटीने वाढते. पण हे लक्षात कोण घेतो? (क्रमशः)

डॉ. राहुल मुंगीकर,

सहाय्यक संचालक (पॉलिसी सेल),

बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी, मुंबई.

9822611128

r.mungikar@bnhs.org

Annual Summary

Awareness

PEF conducted awareness sessions about solid waste management at various levels like school, college, societies, with the support of Cummins Foundation. Sessions at slums in Hadapsar and Parvati area are supported by Sevasahayaog. Poornam arranged various environmental activities viz. waste voyage, lecture series, best of waste workshops, nature trail, walk with river etc. The total sessions carried out last year are 44 with number of students and citizens involved 4755.

Green Consultancy

We are operating rainwater harvesting systems in 2 societies -Yajurved (Karvenagar), Lakshmi Park (Navi Peth) and composting units in 2 societies - Lakshmi Park (Karvenagar), Fullera (Kothrud). We revived composting plant at Sujal society (Karvenagar) last year.

Sanitary Napkins Manufacturing and Disposal Project

Janadhar Sevabhavi Sanstha conducted Sanitary Napkin Disposal Project for PMC. Poornam looked after its technical system (implementation of collection, operation & maintenance) .The SNDP is continued this year at Ward no 34, Sinhagad

road where PEF has installed disposal machine in collaboration with ARAI, PMC and Sevavardhini. Capacity of disposal unit is 800-1000 napkins per day. As a part of disposal project, PEF carried out 45 awareness programs regarding disposal of sanitary napkins at ward level for ward no 15, 21 and 29. From last year, Poornam has also supported the manufacturing of sanitary napkins at Saswad in Tal. Phaltan in collaboration with Cummins Foundation.

Fabric Upcycling

We give Trainings to SHGs at Bhore, near Pune and Karve for employment generation through manufacturing of eco-friendly upcycled cloth products. These products are marketed through stalls at various exhibitions, corporate companies and societies. We promoted upcycled cloth products at Dell, Hinjewadi, and to citizens in association with Cummins for promotion of "Zero Waste Ward" concept. Stalls were organized along with collection drives or at several exhibitions in Pune. From the last July 2018, Poornam has started its own manufacturing unit.

E-waste and Plastic waste

PEF in association with Volkswagen and Nighoje Grampanchayat worked at rural level for project

“Municipal Solid Waste management in village Nighoje” situated near Chakan MIDC. We successfully conducted 23 collection drives in PMC as well as PCMC area. In addition PEF runs weekly permanent collection centers on Sunday. This waste is further either refurbished or donated to needy ones or send to MPCB authorized center for upcycling.

Events

Total 15 events were organized by PEF in last year. The events were based on various themes like waste awareness, paper bags making, donation drives, etc.

Solid Waste Management Project at Waluj, Aurangabad

Municipal Solid Waste Management is one of the important areas focused by all international agencies including United Nations (UN). With the principle of 'Think Globally Act Locally' the solid waste management needs to be planned and practiced at even the smallest segment of the society.

In Maharashtra, there are many specified areas meant for industrial establishments. Waluj MIDC is one of it situated near Aurangabad. It is necessary for MIDC area to manage their entire municipal solid waste. Mahindra Waste to Energy Solutions Ltd in association with MIDC has installed waste management plant in Waluj MIDC. Poornam Ecovision Foundation is providing field level facilities for awareness, collection and transportation of Municipal Solid Waste (MSW) from designated residential and industrial areas of Waluj MIDC.

This project started in March 2019. At first stage we carried out awareness activities by involving college students as volunteers from 11th March to

16th March. Volunteers participated were students studying at Department of Social work, Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University. These awareness activities included street play performances, distribution of informative pamphlets, waste segregation games at various levels such as schools and colleges, hotels, religious public places, societies etc. All activities are meant for spreading awareness regarding waste segregation, waste management and importance of public participation in waste management. Door to door awareness about source segregation is going on along with collection.

Along with awareness activities we started optimization of routes of collection vehicles. 4 tractors are appointed for collection from residential area. Tractors are following specified routes mapped with the help of GPS technology. Workers at tractors accept segregated waste and co-coordinators monitor extent of segregation. Our work is acting as support for waste management plant by Mahindra Waste to Energy Solutions Ltd in association with MIDC at Waluj, Aurangabad.

March April 2019 Review

Awareness

For these two months, the awareness themes were Plastic reduction and Sanitation. The area covered is- Bhimnagar, Shindewasti, Jahangir Nagar, Padmavati, and Vanshiv. Total 55 women and 80 children participated in 11 awareness sessions, 3 of which were arranged by Sevasahayog.

Green Consulting

Total 4 composting and 1 rainwater harvesting projects are continued in these two months.

Sanitary Napkins Manufacturing and Disposal Project

At its own manufacturing unit, Poornam produced about 3500 sanitary napkins. It received order of 350 packs from Madhya Pradesh. Also, at disposal center, app. 1500 napkins are safely disposed. PEF conducted 32 awareness programs clearing the doubts about sanitary waste.

Fabric Upcycling

PEF collected 1270 products from SHGs of Satara, Guru Ganesh Nagar, and Waraje. Poornam Fabrication Unit itself manufactured 240 products.

E-waste and Plastic Waste

With 29 drives and 18 collection centers in Pune, we collected 1411.68 kg of E-waste and 344 kg of Plastic waste in the months of March and April. 14 computer sets, 1 laptop, 1 printer were donated to three organizations. Total recycled waste from November weighs up to 3050kg.